שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור. אבל בפרוזדור עצמו טהורה דלא חשיב כבחוץ ואם תאמר והא אמר לעיל בפ"ק (דף יז:) דם הנמצא בפרוזדור ספקו טמא ויש לומר התם ספקו טמא כשיצא לחוץ ועוד יש לחלק בין מ) (דם) לידה לדם נדה וא"ת דברים בהמה המקשה (חולין דף סח.) ובפרק יש בכור (בכורות דף מו:) עגיל גרירותא הא דתניא דראשו כילוד באדם ובבהמה דאי תנא בהמה משום דלית לה פרוזדור אבל אשה דאית לה פרוזדור אימא לא ומאי נפקא מינה במאי דאית לה פרוזדור כיון דבעינן שיוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור כדמשמע הכא ויש לומר דפרוזדור דהתם לא הוי כי האי דהכא דהתם קרי פרוזדור לעובי הירכים שמתכסה בהן ראשו של ולד וה"א דלא חשיב כילוד וכן פירש שם בקונטרס:

וכדרב אושעיא בו'. דילא ראשו חוץ לפרוזדור הוי כילוד ומלתיה דרב אושעיא איתמר אהא דפריך בבהמה המקשה (חולין עב. ושם) גבי אשה שמת עוברה בתוך מעיה ונגעה חיה בעובר טמאה ואמאי טמאה הא טומאה בלועה היא ומשני רב אושעיא כו' תימה אמאי נקט ראשו למשוש דהוי כילוד כדמשמע הכא אפילו הוציא ידו נמי טמאה החיה שנגעה בו או הסיטתו דהא תו לאו טומאה בלועה היא ויש לומר דגזרת הכתוב הוא דלא מטמא עד שיהא כילוד כדדריש התם רבי ישמעאל על פני השדה להוציא עובר שבמעי אמו והשתא ניחא (ח) דבעי התם מאי טעמא דרבי ישמעאל אע"פ שטעמו פשוט דהא טומאה בלועה היא אלא קיס ליה דמטהר עד שיצא כל כך דמקרי לידה:

יצתה זו שטמאה בו'. לאו מיעוטא הוא דא"כ מאי קאמר דתיתי בק"ו אלא יצתה זו היינו שאינו בכלל פסוק זה וא"ת ומאי יתרן רבא מן הברייתא וי"ל דמיירי כגון שבית הבליעה רחב כ"כ שלא יסיט נגלה שתחב לו חבירו: **מה** ת"ל **והאוכל** ליתן שיעור אכילה לנוגע ולנושא. תימה כיון דבאכילה כתיב כבוס בגדים ובנוגע לא כתיב לית לן לאוקמא שיעור אכילה לנוגע אלא בנושא דכתיב ביה כבוס בגדים כדאמרינן לעיל בפ"ק (דף ט.) ובפ"ק דיומא (דף יד.) דאמר ומזה מי הנדה יכבס בגדיו היינו נושא ואפקה רחמנא בלשון הזאה ליתן שיעור הזאה כנושא ולא כנוגע ט) משום דלא כתיב ביה כבוס בגדים ויש לומר דהתם לא כתיב נושא בהדיא אבל הכא אי לא קאי והאוכל אלא אנושא גרידא א"כ לא נכתוב נושא וממילא נימא דמאי אוכל נושא כמו התם דלא כתיב נושא ואמרינן מאי מזה נושא ומיהו תימה כבוס בגדים דכתב רחמנא באוכל למה לי וכ"ת דאי לא הוה כתיב ביה כבוס בגדים הוה מוקמינן ליה בנוגע ולא בנושא דבעי כבוס בגדים א"כ לא לכתוב נוגע כלל ושמא לשוס דרשא אינטריך ואם תאמר דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) מפיק טומאה בלועה מהאי קרא דוהאוכל מנבלתה יכבס בגדיו וטמא עד הערב מי לא עסקינן דאכל סמוך לשקיעת החמה והשתא הא (ג) דקאמר הכא האי אוכל לא אכילה ממש הוא אלא ליתן שיעור אכילה לנוגע ולנושא ויש לומר דהתם מפיק משוס דאין מקרא יוצא מידי פשוטו: למימרא

אנושא לא הו"ל למיכתב נושא כלל וממילא הוה אמינא מאי אוכל נושא כיון דאי אפשר לטמא אוכל ממש כמו גבי מזה דלא כתיב נושא ואמרינן מאי מזה נושא. ומיהו תימה כיבוס בגדים דכתיב באוכל למה לי וכ"ת דאי לא כתיב כיבוס בגדים הוה כיבוס בגדים הא ליתא דא"כ לא ניכתוב נוגע כלל. ולעיל בפ"ק כתבתי תירוץ בשם הר' יחיאל:

התם אין לה טומאה בחוץ. כדפריסית[1] לטמאה בה אין לך בה אלא מה שאמור בה והך הוא דגזור בה רחמנא: **הכא כי נפיק לבראי היטמי.** וכיון דמטמא בחוץ הוא כשאר טומאות דלא מטמאות בלועות: **הלא נמי כשיצא לחוץ.** לכשיצא לחוץ מטמא אותה אם נעקר קודם טבילה ואם טבלה טהורה כל זמן שהוא שם ולכשיצא ויגע בה יטמאנה: **מאי למימרא.** הא דם טמא הוא דקודם טבילה נעקר: **שמעתין.** דרבי זירא דהוה קשיא לן טומאה בלועה היא: **איפריק.** דלכשיצא לחוץ הוא דקאמר. והשתא לא מתוקמא ברייתא דקתני יולדת מטמאה בבית המיטון כדרבי זירא דהא לרבי זירא לא מטמיא עד השתא שיצא והדרא קושיא לדוכתין: **בלידה יבישתא.** דליכא לא נדה ולא זיבה: **אי ביבשתא מאי מטמיא בפניס אילא: כגון שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור.** ואוליד וקאמר דלעו"ג דלכתי ראשו בפניס הוא דהיינו בבית המיטון הוי כילוד וטמאה לידה וכרב אושעיא דאמר חוץ לפרוזדור ולד הוי: **דאמר רב אושעיא.** בפרק בהמה המקשה (חולין דף עב.) אהא דתנן[2] אשה שמת עוברה בתוך מעיה ופשטה חיה את ידה וגגעה בו החיה טמאה טומאת שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד והוינן בה חיה אמאי טמאה טומאה בלועה היא ואמר רב אושעיא הך טומאת חיה מדרבנן גזרה שמא יוציא ולד את ראשו חוץ לפרוזדור ותגע בו דמכי נפק הוה ליה ילוד ולא הוי בלועה וטמאה מדאורייתא משום נוגע במת. אלמא חוץ לפרוזדור ילוד הוא הילכך לענין לטמא את אמו טומאת לידה נמי ילוד הוא: **וכי הוא דאתא כו'.** כלומר מדרבא נמי שמעינן דראשו חוץ לפרוזדור הוי כילוד: **ס"ד.** כלומר אפשר שאין זה האיש יודע שמילה בשבת מותרת אלא ודאי דבר ספק אירע בו: **דלוין.** שמעתי את הולד לוצה בתוך המעיים מבעוד יום של ערב שבת: **טומאה בלועה לא מטמאה.** דהרי היא כמי שאינה ואין בה לא מגע ולא משא וטהורה אשה זו: **ואי אמרת ביה הפסריס הוי.** כשאר בית הקמטים טומאה לא בטלה ונהי דבמגע לא מטמיא דלא מטמא בית הסתרים בנגיעה במשא מיהא מטמאה וטמאה אשה זו שהרי נושאת את הנבלה: **מקוש נבלת עוף טהור.** בית הבליעה של אדם שאין לנבלת עוף טהור טומאה אלא אם: **שתחב לו חבירו.** דאי תחב הוא לעצמו איטמי ליה במגע: **בה.** בגדים טמאים בבית הבליעה ולא באחרת: **קומטו.** כגון בין אליו או שאר קמטים פרוגל"ם בלע"ז: קמ"ל

יש לה טומאה בחוץ כאן אין לה טומאה בחוץ אי יצא לחוץ מאי למימרא מהו דתימא מגו דמהני טבילה לדם דאיכא גואי תהני נמי להאי קמ"ל שמעתין איפריק אלא יולדת אי בימי נדה נדה אי בימי זיבה זיבה הכא במאי עסקינן [a]בלידה יבשתא לידה יבשתא מאי מטמא בפנים כבחוץ איכא כגון [b]שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור וכדרב אושעיא [6]דאמר רב אושעיא גזרה שמא יוציא הולד ראשו חוץ לפרוזדור וכי ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה א] מהו למהל בשבתא אמר ליה שפיר דמי בתר דנפק אמר רבא ס"ד דההוא גברא לא ידע דשרי למהל בשבתא אזל בתריה אמר ליה אימא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה שמעית ולד דצויץ אפניא דמעלי שבתא ולא אתיליד עד שבתא אמר ליה [c]האי: [d]הוציא ראשו חוץ לפרוזדור הוא והוי מילה שלא בזמנה וכל מילה שלא בזמנה אין מחללין עליה את השבת איבעיא להו אותו מקום של אשה בלוע הוי או בית הסתרים הוי למאי נפקא מינה כגון שתחבה לה חבירתה כזית נבלה באותו מקום אי אמרת בלוע הוי טומאה בלועה לא מטמאה ואי אמרת בית הסתרים הוי נהי דבמגע לא מטמיא במשא מיהא מטמא אביי אמר בלוע הוי אמר רבא מנא אמינא לה דתניא [e]בית הסתרים הוי אמר רבא מנא אמינא לה דתניא [g]אלא מפני שטומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמאה אלא שגזרת הכתוב היא ואביי הדא ועוד קאמר הדא דטומאה בלועה היא ועוד אפילו אם תמצי לומר טומאת בית הסתרים היא אינה מטמאה אלא שגזרת הכתוב היא איבעיא להו מקום נבלת עוף טהור בלוע הוי או בית הסתרים הוי למאי נפקא מינה כגון שתחב לו חבירו כזית נבלה לתוך פיו אי אמרת בלוע הוי טומאה בלועה לא מטמיא [7](אלא אי) אמרת בית הסתרים הוי נהי נמי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא אביי אמר בלוע הוי ורבא אמר [h]בית הסתרים הוי אמר אביי מנא אמינא לה דתניא [8]יכול תהא נבלת בהמה מטמאה בגדים אבית הבליעה ת"ל [1]נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה טומאה אלא אכילתה [i]יצתה זו שטמאה קודם שיאכלנה ותיתי בק"ו מנבלת עוף טהור ומה נבלת עוף טהור שאין לה טומאה בחוץ [j]יש לה טומאה בפנים זו שיש לה טומאה בחוץ אינו דין שיש לה טומאה בפנים אמר קרא בה בה ולא באחרת אם כן מה תלמוד לומר [2]והאוכל [k]ליתן שיעור לנוגע ולנושא כאוכל מה אוכל בכזית אף נוגע ונושא בכזית **אמר רבא** שרץ בקומטו טהור נבלה בקומטו טמא שרץ בקומטו טהור שרץ בנגיעה הוא דמטמא ובית הסתרים לאו בר מגע הוא נבלה בקומטו טמא [9]נהי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא [l]שרץ בקומטו והכניסו לאויר התנור טמא פשיטא מהו דתימא [3]תוכו אמר רחמנא ולא

עין משפט נר מצוה

כט א ע' בהגהות מיי' ריש פ"י מהל' מאכלות אסורות פי"א נטו"ע יו"ד סי' קל"ד סעיף ח):
ב טוש"ע יו"ד סי' קלה סעיף י וסעיף יב):
ל ג מיי' פ"ח מהל' מילה הלכה"ו סמג עשין כח טוש"ע יו"ד סי' רסב סעי' ד:
לא ד ה מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל"ג והל"ח:
לב ו ז ח מיי' פ"ג מהל' אבות הטומאה הלכה ח:
לג ט מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל"ג והלכה ח:
לד י מיי' פי"ד מהל' כלים הל"ה:

תוס' הרא"ש

שהוציא הולד ראשו חוץ לפרוזדור אבל בפרוזדור עצמו טהור דלא חשיב כבחוץ והא דאמר לעיל פ"ב דם הנמצא בפרוזדור ספיקו טמא י"ל דיש חילוק בין דם ללידה ועוד דהתם ספיקו טמא כשהוציאו לחוץ קאמר. וקשה מהא דאמרינן בריש בהמה המקשה ובפ' יש בכור לנחלה דאיצטריך למיתני באדם ובהמה דלידת ראש הויא לידה דאי תנא באדם ה"א משום דחשיב פרצוף דידיה ואי תנא בהמה ה"א משום דאין לה פרוזדור אימא לא וכיון דבעינן שיוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור כדמשמע הכא למה לי פרוזדור למנוע לידת ראש שלא תחשב לידה כיון שהוציא ראשו חוץ לפרוזדור וי"ל דפרוזדור דהכא לאו כפרוזדור דהתם אלא עובי הירכים קרי פרוזדור שמתכסה בהן ראש הולד הילכך הוה ס"ד דלא הוי כילוד וכפרש"י התם: **דאמר** רב אושעיא גזירה שמא יוציא ראשו חוץ לפרוזדור ומילתא דרב אושעיא איתמר אהא דאמרינן בפ' בהמה המקשה גבי אשה שמת עוברה בתוך מעיה דחיה טמאה טומאת ז' והאשה טהורה עד שיצא הולד ופריך אמאי טומאה בלועה היא וקאמר רב אושעיא גזירה שמא יוציא ראשו וכו' ומדמייתי הכא הא דרב אושעיא לומר דחשוב כילוד בהוצאת הראש חוץ לפרוזדור משמע דרב אושעיא נקט דוקא ראשו ותימה אמאי נקט ראשו אפי' הוציא ידו חוץ לפרוזדור טמאה החיה שנגעה בה דתו לא הוי טומאה בלועה וי"ל דגזירת הכתו' היא דעד שתהא כילוד לא מטמא כדדריש ר' ישמעאל בפ' בהמה המקשה על פני השדה להוציא עובר שמעי אשה: **יצתה** זו שטמאה בו' מיעוטא הוא דא"כ מאי קאמר דתיתי בק"ו אלא יצתה זו היינו שאינו בכלל פסוק זה וא"ת ומאי יתרן רבא מן הברייתא וי"ל דמיירי כגון שבית הבליעה רחב כ"כ שלא יסיט נגלה שתחב לו חבירו: **מה** ת"ל **והאוכל** ליתן שיעור אכילה לנוגע ולנושא. תימה כיון דבאכילה כתיב כבוס בגדים ובנוגע לא כתיב לית לן לאוקמא שיעור אכילה לנוגע אלא בנושא דכתיב ביה כבוס בגדים כדאמרינן לעיל גבי מזה וי"ל דאי לא קאי אלא אנושא לא הו"ל למיכתב נושא כלל וממילא הוה אמינא מאי אוכל נושא כיון דאי אפשר לטמא אוכל ממש כמו גבי מזה דלא כתיב נושא ואמרינן מאי מזה נושא. ומיהו תימה כיבוס בגדים דכתיב באוכל למה לי וכ"ת דאי לא כתיב כיבוס בגדים הוה כיבוס בגדים הא ליתא דא"כ לא ניכתוב נוגע כלל. ולעיל בפ"ק כתבתי תירוץ בשם הר' יחיאל:

מסורת הש"ס

a) חולין עב. ע"ש, b) [פי' לאילו לא הוציא ראשו לא הוה מגיע דכל כמה דאיתא במעי אמו פיו סתום. ב"ז לשון שאלתות פרשת לך לך סי' טו], c) [לעיל מא:], d) [ל"ל מאי אמרת], e) [ע' זבחים סט: ובחולין ק:], f) [ע"ל ד"ה בגדיים], g) [שם עא.], h) כ"מ מ"ז, i) [הוצאה בטוש"ע ולא בטוגע רש"ס],

תורה אור השלם

1. נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטֻמְאָה בָהּ אֲנִי יְיָ:
ויקרא כב ח
2. וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד הָעָרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת נִבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד הָעָרֶב:
ויקרא יא מ
3. וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ:
ויקרא יא לג

הגהות הב"ח

(ח) תוס' ד"ה וכדרב אושעיא וכו' והשתא ניחא דמצריך התם רבי ישמעאל טעמא מקרא אע"פ שטעמו פשוט כנ"ל: (ג) ד"ה מה מ"ל והאוכל וכו' והשתא הא קאמר הכא דהאי אוכל כנ"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' ל"ל מהו לממהל בשבתא. נ"ב עיין דרשת מהרלא"ח דף מו ע"ד:

לעזי רש"י

פרונצי"ש. קפלים.

מוסף רש"י

שמא יוציא הולד ראשו. דאי אמרת מיה שפשטה ידה למעי אשה וגגעה בעובר מת טהורה, פעמים שהולד מוציא ראשו חוץ לפרוזדור והרי הוא כילוד ומטמא וכקבורה מיה דמגע בית הסתרים לא מטמאה, ובטומאת משא נמי אינו טמא, אלא זו משס עד שבלעה, ת"ל נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. כה משמע מישעיה, מי שאין לה טומאה אלא אכילתה. כדכתיב לא יאכל וכתיב בה, כלומר בזו ולא באחרת, יצתה זו שטמאה קודם שיאכלנה. שטמטמה במגע עד אלא יאכלנה, כדכתיב והנוגע בנבלתה וגו', הלכך על כרחך בעוף משמעי (חולין כב:). ותיתי בק"ו. יטול נבלת העוף תטמא מן הסתום מהאי קרא ובבהמה מק"ו, מה העוף אינו מטמא במגע ובמשא מטמא בבית הבליעה, בהמה שמטמאה כו', אמר קרא בה. כה אתה מיטמא בבית הבליעה ואי אתה מיטמא בנבלת בהמה בבית הבליעה (שם).

קמ"ל. דהאי לא תוך תוכו הוא אלא כגון כלי בתוך התנור ופיו למעלה מפי התנור: **והסיט בו את הטהור טהור.** כלומרשא טעמא לקמן: **בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא.** הטהור שהרי נשא את הזב וזב מטמא במשא דכתיב במשכב (ויקרא טו) והנושא אותם וק"ו לזב עצמו: **מאי טעמא.** הטהור הניסט בקנה של קומטו של זב טהור: **דכתיב וכל אשר יגע בו הזב וגו'.** והאי קרא לאו למגע איצטריך דהא כתיב [שם] והנוגע בבשר הזב אלא זה הסיטו של זב מכאן למדנו זב שהסיט את הטהור טמא אלא מצינו בכל התורה טומאה המסטת טהרה שתטמא אלא אם כן נשא טהור את הטמא והכא בזב הוא דגלי רחמנא וכתב וידיו דדרשינן[1] הכי היכא דהסיט בו הזב בידיו כלומר בגלוי[2]: **לא שטף במים.** מילתא אחריתי היא [3]למילף לנטילת ידים לאכילה מהכא. אלמא הסיט זב את הטהור אינו טמא אלא מ"כ הסיטו בגלוי בידיו ומדאפקיה בלשון נגיעה יליפינן נמי לכל נגיעות דאין מגע בית הסתרים מטמא אבל טהור שהסיט את הזב דנפקא לן מקרא אחרינא דלא כתיב ביה ידיו טמא אפילו הסיטו בקנה שבקומטו מידי דהוה אנבלה בקומטו שהיא מטמאה במשא דהא מ"מ הרי הוא נושא את הטומאה. ל"א קנה בקומטו של טהור והסיט את הזב להכי טמא שנגע הקנה בגלוי של זב ונטמא הקנה מחמת הזב וחוזר ומטמא את הטהור ואע"ג דטהור קמוט דגלוי[4] גבי זב הוא דבעינן אבל קנה בקומטו של זב והסיט את הטהור טהור הואיל וזב קמוט וגבי זב כתיב וידיו. ושיבוש הוא מפני כמה דברים חדא דקנה פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל טומאה וא"ת בקנה חלול נהי נמי דמקבל טומאה אפ"ה אין חוזר ומטמא הטהור שהרי אין מגע של זב חוזר ומטמא אלא שאין לך נוגע בטומאה מטמא אלא חוץ מן הנוגע במת ועוד אי טומאת הטהור משום נגיעת קנה היא והרי בקומטו הוא דנגע ובית הסתרים לאו בר מגע הוא דהא אמרינן לעיל[5] שרץ בקומטו טהור ועוד לשון הסיט אמאי נקט ועוד הסיט טהור את הזב מי נפק מהאי קרא וכל אשר יגע בו הזב כתיב והיינו אשר יסיטנו הזב ולא כתיב כל אשר יגע בזב: **לאילו מביא מכול.** שמחמס את אבריו[6] ומביא לידי קרי וזהו קלקול דור המבול שנאמר (בראשית ו) כי השחית כל בשר: **במטלית עבה.** שאינה מחממת: **לא שביה.** והא דתניא כל זמן שאצבע בעין מדמעת ה"מ היכא דמתחלה ממשמש וחימס את עצמו ויוצא כל שעה מעט אבל זה שמדעזעו אבריו נעקר כל הזרע ביחד ושוב אינו חוזר ומתחמס לעקור עוד מיד בשעה אחת: **בשרו חס.** אבריו: **טמא.** שמא יצא ממנו קרי ואמאי והא לא ארגיש: **במשמש מטפו בחלומו.** דאי נפק ודאי ארגיש: **ויצאה בלא הרגשה.** דאינו יורה כחץ: **לבשיטיל מים טמא.** דנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו ואע"ג דלא נפיק בהרגשה הואיל ומעיקרא איעקר בהרגשה: **עובד כוכבים שהרבה.** ונעקר ולא יצא: **וירד וטבל.** לשם גירות ואח"כ יצא קריו: **מהו.** אפי' אם תמצי לומר לגבי ישראל דכי נעקר בהרגשה ויצא שלא בהרגשה טמא דאזלינן בתר עקירה הכא לא ניזיל בתר עקירה דהיינו קולא הואיל וכשהוא עובד כוכבים נעקר וטהור דאמר בבנות כותים[7] קריו טהור אפילו לב"ה: **או דילמא לא שנא.** לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישראל ולא שנא לקולא כי הכא אזלינן בתר עקירה: **שנעקרו מימי רגליה.** דהוי מעין אב הטומאה: **וירדה וטבלה.** וטהרה מזובה ואח"כ הטילתו[8] מהו מי אזלינן בתר עקירה ומטמאו או לא: **דלא מצי נקיט לה.** מלגאת הילכך מכי עקר חשיב ליה לורך יציאה: **[עובדה כוכבים].** סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטומאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם [לעיל לד.]:

למימרא דהיסט ונגיעה בידיו. פרש"י דמהכא יליפינן לכל נגיעות כגון שרץ ונבלה שנגעו בסתרו של טהור וקשה דאי מזב יליפינן כי היכי דבעינן גלוי הזב ה"נ בעינן שיגע בגלוי של טהור לענין היסט נמי נילף דנבעי שיסיט הטהור בגלוי כדבעינן בגלוי הזב והכא אמרינן דקנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא ואמר נמי דבית הסתרים מטמא במשא אלא נראה לפרש דזב ושרץ ונבלה שנגעו בסתרו של טהור דטהור לאו מזב יליפינן אלא יליפינן מלשון נגיעה דכתיב בכולהו וטהור הנוגע בזב נמי כתיב הנוגע בבשר הזב ולשון נגיעה משמע מאבראי שיגע הטהור בגלוי בטומאה וכן משמע פ"ק דקדושין (דף כה.) דאמר עולא הכל מודים דלשון גלוי הוא אלא שרץ וכי יגע אמר רחמנא והאי בר נגיעה ולמה לי נגיעה הוא משמע דמלשון נגיעה דכתיב בשרץ הוא דריש דלא מייתי קרא דידיו דכתיב בזב ומיהו רש"י גריס התם אשר יגע בו והיינו קרא דכתיב גבי זב והא דאצטריך הכא למדרש מידיו ולא נפקא ליה מנגיעה דכתיב בזב משום דהתם נגיעה בהיסט מיירי ולא משמע גילוי כמו נגיעה ממש לכך דריש לה מידיו דבעינן גילוי הזב בין בהיסט בין במגע מדאפקיה בלשון נגיעה מ"מ מנגיעה דהכא דכתיב גבי ידיו מינה יליפינן לכל נגיעות דהוו מאבראי: **בראויה** להזריע. ואפי' יצאה בלא הרגשה איירי כדמוכח בסמוך ותימה דא"כ משמע דלאו להזריע אע"פ שאינו יורה כחץ ובשאלתי נדריס (דף נא.) וכן ביבמות (דף סה.) אמר איהי קיים לה ביורה כחץ משמע דאי אין יורה כחץ אינו ראוי להזריע וי"ל דלהא לישנא דהכא לא מצריך רק שבתחלת עקירת שכבת זרע תהא ראויה להזריע אע"ג דלסוף יצאתה היא בעין שאינו ראוי להזריע מ"מ ראוי להזריע ומ"ל דלא שאינה ראויה להתעבר לפי שאינו יורה כחץ ואינו נכנס לתוך גופה אלא שותת ויוצא לחוץ: **הא** טמוי ממטמא. פירוש ואפילו נעקרה בלא הרגשה דאם לא כן היינו לישנא קמא: **זבה** שנעקרו מימי רגליה. וכן בעי מעובדת כוכבים שאל ריב"א מרש"י אמאי לא בעי מזכר זב ועובד כוכבים והשיב דנראה לו לפי שבאשה מתעגלין כל [מימי] רגליה בבת אחת לפתחה מה שאין כן באיש: אמת לחומרא אבל הכא דלקולא לא אמרינן או דילמא לא שנא תיקו בעי רבא זבה שנעקרו מימי רגליה וירדה וטבלה מהו אם תמצא לומר בתר עקירה אזלינן הני מילי שכבת זרע דלא מצי נקיט לה אבל מימי רגליה דמצי נקיט לה לא או דילמא לא שנא תיקו בעי רבא עובדת כוכבים זבה שנעקרו מימי רגליה וירדה

ולא תוך תוכו קמ"ל אמר ר"ל [8]קנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור קנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא מאי טעמא דאמר קרא [1]וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים זהו הסיטו של זב [6]שלא מצינו לו טומאה בכל התורה כולה ואפקיה רחמנא בלשון נגיעה למימרא דהיסט ונגיעה כידיו מה התם מאבראי אף הכא מאבראי: אבל הזב ובעל קרי אינן מטמאין וכו': זב דכתיב [2]כי יהיה זב מבשרו עד שיצא זובו מבשרו בעל קרי דכתיב [3]ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע: היה אוכל בתרומה והרגיש וכו': אוחז [3]והתניא ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמר אביי במטלית עבה רבא אמר אפילו תימא במטלית רכה כיון דעקר עקר ואביי חייש דילמא אתי לאוסופי ורבא לאוסופי לא חייש [4] [3]והתניא למה זה דומה לנותן אצבע בעין שכל זמן שאצבע בעין מדמעת וחוזרת ומדמעת ורבא כל אחמומי והדר אחמומי בשעתא לא שכיח אמר שמואל [5]כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה מ"ט שכבת זרע אמר רחמנא בראויה להזריע מיתיבי [7]היה מהרהר בלילה ועמד ומצא בשרו חם טמא תרגמא רב הונא [7]במשמש מטתו בחלומו דאי אפשר לשמש בלא הרגשה לישנא אחרינא אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מטמאה מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא איכא בינייהו [8]נעקרה בהרגשה ויצאה שלא בהרגשה מילתא דפשיטא ליה לשמואל מיבעיא ליה לרבא דבעי רבא נעקרה בהרגשה ויצתה שלא בהרגשה מהו ת"ש [9]בעל קרי שטבל ולא הטיל מים לכשיטיל מים טמא שאני התם דרובה בהרגשה נפק לישנא אחרינא אמרי לה [10]אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינה מזרעת אזרועי הוא [9]דלא מזרעא הא טמויי מטמיא שנאמר [4]כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה אפילו קרי בעולם בעי רבא עובד כוכבים שהרהר וירד וטבל מהו אם תמצי לומר בתר עקירה אזלינן הני מילי לחומרא אבל הכא דלקולא לא אמרינן או דילמא לא שנא [11]תיקו בעי רבא עובדת כוכבים זבה שנעקרו מימי רגליה וירדה

תורה אור השלם

1. וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יא
2. דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתָּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא: ויקרא טו ב
3. וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו טז
4. כִּי יִהְיֶה בָךְ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה לַיְלָה וְיָצָא אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה: דברים כג יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא מיים ולא והתניא: (ב) רש"י ד"ה דכתיב וד"ה לא שטף הד"ג:

גליון הש"ם

גמ' אמר שמואל כל ש"ז וכו'. ע' לעיל יד ע"א תד"ה ויוכלי: שם דלא מזרעא הא טמויי מטמיא. ע' לקמן ט ע"א תד"ה אז: רש"י ד"ה לא שטף וכו' למילף לנטילת ידים וכו'. מוהרן קו ע"א וע' כתוס' שם ד"ה מלוה וע"ע וע' רש"י קדושין סה ע"א ד"ה לענין טומאה:

מוסף רש"י

שלא מצינו לו. בשאר טומאות שבתורה אלא זב (שבת פג:). **אף הכא מאבראי.** דקי"ל מגע בית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן מוכל אשר יגע בו הזב וגו' הא שטף טהור, כתמיה, הא עכילה בעי, אלא כל אשר יגע בו הזב בדבר שהוא גלוי בידיו והזב לא שטף עדיין כל גופו במים, אלא טבל מזובו, וכבס בגדיו (קדושין כה.). **כאילו מביא מבול לעולם.** שמתחמם וצא לידי קרי, וזה קלקולו של דור המבול, מוציאים שכבת זרע לבטלה (שבת מא.) שעבירה זו היתה בידם, דכתיב (בראשית ו) כי השחית כל בשר, ואמרו (ר"ה יב.) ברותחין קלקלו (לעיל יג.). **ולא הטיל מים.** קודם טבילה, **לכשיטיל מים טמא.** שמא נשאר בפי האמה לאחוז קרי ויוצא עם מי רגליה, ושכבת זרע מטמאה בכל שהוא אפילו בכעין מרדל (חולין כד:).

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ח מהל' טמטמאי מקדש ומושב הלכה ה:

לו ב מיי' פ"ח מהל' שאר אבות הטומאה הל"ד סמג עשין רמו:

לז ג ד מיי' שם הל"ה: לח ה מיי' שם הל"ד: לט ו מיי' שם הל"ו: מ ז מיי' שם הל"ח: מא ח מיי' פ"ב מהל' טמטמאי מקדש ומושב הלכה ט:

תוס' הרא"ש

למימרא דהיסט ונגיעה כידיו. פרש"י (דמתני') דמהכא יליפינן לכל הנגיעות דאין מגע בית הסתרים מטמא מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה ללמד על כל נגיעה דכתיבא גבי טומאה שתהא [בגלוי] והיינו דאמרי' בפ"ק דקדושין אמר עולא הכל מודים דלשון גלוי הוא אצל השרץ כי יגע אמר רחמנא והאי בר נגיעה הוא ומיהו פשיטא ליה דבעי' שיהא גלוי אלא דסמיך אנגיעה דהכא דאיתקש לידיו:

אוחז ס"ד והתניא ר' אליעזר אומר כל האוחז ומשתין כו'. פירכא זו תמוהה בעיני כיון דכתיב בקרא משמרת תרומותי וצוה הכתוב לשמור אותה שלא תטמא וכי בשביל חכמי' שאמרו כאילו מביא מבול לעולם לא ימנע מלטמאות את התרומה [1] וצ"ע:

שכבת זרע אמר רחמנ' בראויה להזריע.

אפי' באין יורה כחץ איירי כדמפרש בסמוך וראוייה להזריע כיון שנעקר בהרגשה. ותי' דאמרינן בסוף נדרים איהי קים לה ביורה כחץ וכיון שאומרת שאינו יורה כחץ יוציא ויתן כתובה ומאי נפקא לן אם אינו יורה כחץ מ"מ ראוי הוא להזריע וי"ל דלעולם בשאינו יורה כחץ אינו ראוי להזריע ובהא פליגי הני לישני דהכא דלישנא קמא סבר כיון שנעקר מתחלה באותו ענין שראויה להזריע מטמאה או א"נ ראויה היא להזריע אלא שאינה יכולה להתעבר בשאינה יורה כחץ לפי שאינו נכנס עד מקום ההריון אלא שותת ויורה לחוץ:

אזרועי הוא דלא מזרעא הא טמויי מטמאה.

אפי' נעקר בלא הרגשה דאי לאו הכי היינו לישנא קמא: **זבה** שנעקרו מימי רגליה. פרש"י בתשובה דלהכי בעי בזבה ולא בעי בזב לפי שבאשה מתעגלין כל מימי רגליה בבת אחת לפתחה משא"כ באיש:

---

[1] ולפי מש"כ בש"י בגמ"ע בר"ס כ"ג בשם הזוה"ק וכ"כ בשו"ע שם דעון זה תמוה מכל עניינות בתורה נמישפ זה ובלא"ה י"ל דשב ואל"ת עדיף וכמש"כ בינמות דף ל ע"ש ודו"ק.

את זובו תלת. לא דריש אתין אי נמי אתי לדרשא אחריתי: **עד שיצא** מבשרו. ובפרק בנות כותים (לעיל דף לה.) דדריש מבשרו ולא מחמת אונסו תרתי שמעת מינה וא"ת וא"ל קרא עד שיצא מבשרו מהיכא תיתי שיטמא בפיס כבחוץ דאי מנדה וזבה הא בריש בנות כותים (שם דף לב:) מצריך קרא לרבות קטן לזב ולנדה ולזבה ולא ילפינן מהדדי וי"ל דהוה ילפינן מנדה וזבה ופולטת במה הלד לר"ש נמי[ב] י"ל כיון דגלי לן קרא ששוין הן זב וזבה לענין קטנים גם לענין פיס כבחוץ היינו משוין אותם אי לאו מבשרו: **והתנן** האברים אין להם שעור. וא"ת וכי לא ידע דאבר שלם דוקא קאמר וי"ל דפריך אמאי דמשני דשוס שכבת זרע קתני דשוס שרץ נמי אשכחן כגון אברים ומשני דלאו היינו כל שהוא דאי חסר ליה טהור: **מנין** לרבות נוגע בשכבת זרע ת"ל או איש. מוהבגד אשר יהיה עליו שכבת זרע לא מצי למילף דבגד חמור מאדם דנושא הנבלה מטמא בגדים בחבורו ולא אדם כדאמר בפ"ק דבכא בתרא (דף ט:) וא"ת מ"ט דריש מאו איש דשרץ ושביץ או איש דכתיב בש"ז גופיה וי"ל דמסתבר ליה טפי לרבות נוגע מקרא דנוגע ולא מהסיא דש"ז דמיירי ברואה וא"ת ול"ל יתורא דאו איש תיפוק ליה מדאיתקש ש"ז לשרץ דמהאי טעמא ילפינן בשרץ בגד ועור משכבת זרע בפ' במה אשה (שבת דף סד.) ובפרק כילד הרגל (ב"ק דף כה:) וי"ל דאי לאו דאו איש הוה אמינא דלא הוקשה אלא מ"ש בפירוש כגון נוגע בשרץ לרואה ש"ז ומאי למימר דרב פפא דמרבה נוגע מאו איש בשרץ הא דאמר התם דאיתקש אהדדי היינו משום דקרא בשרץ איירי בש"ז ומאו איש בשרץ נמי לא הוה מוקמינן לנוגע בש"ז אי לאו דאסמכינהו בהדיא: **ומטמא** בנגעים. משום דבנגעים כתיב (ויקרא יג) איש או אשה וטומאת מת נמי כתיב (במדבר יט) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא איצטריך קרא בהו לרבויי אבל לענין זוקק ליבום ופוטר מן היבום ומאכיל תרומה לא כתיב איש ולא איצטריך קרא אלא למעוטי עובר כנעוריה

מכזית בשר נבלה ופחות מכעדשה מן השרץ שאני אבר דכוליה במקום עדשה קאי דהא אילו חסר פורתא אבר [ה]מי קמטמיא שכבת זרע דחלוקה טומאתו מאי היא [ו]אילימא בין ישראל [ז]לדנכרים ה"נ איכא [ח]עכבר דים ועכבר דיבשה [ט]אלא בין קטן לגדול אמר רב פפא כתנאי מנין לרבות נוגע בש"ז ת"ל [3]או איש ופליגי תנאי בעלמא דאיכא דאמרי [י]דון מינה ומינה ואיכא דאמרי דון מינה ואוקי באתרא למ"ד דון מינה ומינה מה שרץ בנגיעה אף שכבת זרע בנגיעה ומינה מה שרץ בכעדשה אף ש"ז בכעדשה ולמ"ד דון מינה ואוקי באתרא מה שרץ בנגיעה אף ש"ז בנגיעה ואוקי באתרא מה ש"ז לרואה במשהו אף לנוגע במשהו א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא ממאי דמאו איש דשרץ קמרבי ליה דילמא [4]מאו איש אשר תצא ממנו שכבת זרע קמרבי ליה ודכ"ע דון מינה ומינה שיילינהו לתנאי איכא דתני כרב פפא ואיכא דתני כרב הונא בריה דרב נתן: **מתני'** [כ]תנוקת בת יום אחד מטמאה בנדה בת י' ימים מטמאה בזיבה [מ]; [נ]תנוק בן יום אחד מטמא בזיבה [ס]ומטמא בנגעים [ע]ומטמא בטמא מת [פ]וזוקק ליבום [צ]ופוטר מן היבום [ק]ומאכיל בתרומה [ר]ופוסל (את) [מן] התרומה ונוחל

ימי חייו דכתיב (ויקרא כב) וזרע אין לה ושבה אל בית אביה והא יש לה זרע וכגמרא [לקמן מד.] פריך אפילו עובר נמי פוסל: ונוחל

שאר דברים המפורשים בו (שבועות שם) מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו, שאין יכול ללמוד מגופו, ילמד מחבירו, ושאר דברים שאתה יכול ללמוד מגופו העמידהו על מקומו (זבחים שם וכע"ז יבמות עח: וחולין שם). **מטמא בזיבה.** אם יצא ממנו זוב (חולין נא:).

אבל לרב פפא היקש ממש הוא דמאו איש דכתיב גבי שרץ מרבינן נוגע בש"ז; **ומטמא** בנגעים. דכתיב אדם ולהכי איצטריך לרבויי משום דכתיב בנגעים איש או אשה ובטומאת מת נמי כתיב ואיש אשר יטמא אבל לענין לזקוק לייבום ולהאכיל בתרומה לא כתיב איש ולא איצטריך מתניתין להשמיענו יום אחד אלא למעוטי עובר א"נ שלא נצרך ל' יום להוציאו מתורת נפל:

ב) [ל"ל מגע ליה]

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה טו:
מג ב מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ט: כפרה הל"ט ועיין מ"ש זה הכ"מ בפ"ה מהל' אבות הטומאה הלכה ח:
מד ג מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ח:
מה ד ה מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב כפרה הל"ו:
מו ו מיי' פ"ח מהל' משכב ומושב הלכה יב:
מז ז מיי' פ"ה מהל' אבות הטומאה הל"ח:
מח ח ט מיי' פ"ב מהל' טומאת המת הל"ג ופ"ב מהל' אבות הטומאה הל"ג ופ"ד סה הל"ג:
מט י מיי' פ"ב מהל' משכב ומושב הל"י ופ"ה מהל' אבות הטומאה הלכה יח:
נ כ מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה ג:
נא ל מיי' פ"ה מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ג:
נב מ מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל"א ופ"ח מהל' משכב ומושב הל"ג:
נג נ מיי' פ"ח מהל' משכב ומושב הלכה ד:
נד ס מיי' פ"ט מהל' טומאת צרעת הל"ח:
נה ע מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל"ד:
נו פ מיי' פ"ח מהל' יסודי התורה הל"י סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סי' קנו סעי' ח:
נז צ מיי' שם הל"ה סמג שם טוש"ע שם סי' קנו סעיף ד:
נח ק מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה יב [וכרב אלפס יבמות פ"ז דף כה ע"ב]:
נט ר מיי' שם הל"י:

תוס' הרא"ש

רד תרי זובו תלת. רבנן לא דרשי אתים דלמאן דדריש אתים חשיב את המניינא בפרק בנות כותים גבי והזב את זובו וכי קא בעי ר' ישמעאל מניינא למה לי ה) הוה מצי למימר דסבר כמאן דדריש אתים. א"נ קים ליה לתלמודא דהאי את אתא לדרש' אחריתי: **ורבי** ישמעאל מניינא למה לי. פי' מנין שתים לטומאה ושלש לקרבן: (כי) עד שיצא מבשרו. בפ' בנות כותים דרשינן מבשרו ולא מחמת אונסו ותרוייהו ש"מ: **והתנן** האברים אין להן שיעור כו'. תימה מאי ס"ד של המקשה וכי לא ידע דאבר שלם דוקא קאמר וי"ל דקשיא ליה הא דאמרינן דשום ש"ז קתני הילכך פרי' שהשרץ נמי אשכחן כל שהו באברים א"כ מה חילוק יש ביניהן ומשני דלאו היינו כל שהו דכיון דאי חסר ביה טהור: **נוגע** בש"ז ת"ל אי איש. מהבגד אשר עליו ש"ז דנושא את הנבלה מטמא בגדים בחיבורין ולא אדם. והכי אמרינן בפ"ק דב"ב. ותימה מ"ט דריש מאו איש דכתיב גבי שרץ ושביץ או איש דכתיב גבי ש"ז וי"ל משום דבנוגע מסתבר למילף מנוגע ולא מאו איש דש"ז דמיירי ברואה. ותימא תיפוק לי מדאיתקשא ש"ז לשרץ דמהך היקישא ילפינן להו מהדדי לענין בגד ועור פ' במה אשה דפ' כיצד הרגל וי"ל רב פפא דמרבי נוגע מאו איש דשרץ סבר דאיצטריך גם ההיקש דאי לאו היקישא לא הוה מרבינן מאו איש דשרץ נוגע בשכבת זרע ומהאי היקישא דש"ז לחודה לא הוה שמעינן נוגע דרואה קרי הוא דאיתקש לנוגע בשרץ. והא דילפי' היקישא לענין מגע דבגד ועור היינו בתר דמרבי' מאו איש דשרץ נוגע בש"ז אמרינן נמי לענין מגע נמי איתקוש ורב הונא בריה דרבי נתן דמרבי מגע מאו איש דש"ז דאי לאו הכי לא משכחת לה דאיתקש נוגע בשרץ לנוגע וכו' אלא לרוקה והשתא לרב הונא בריה דרב נתן הא דנקט התם לשון היקישא לאו דוקא אלא סמוכין דבתרי קראי כתיבי

מסורת הש"ס

ה) פסחים סז:, ו) [נעיל מ"ב.], ז) מגילה מ", ד) [ומוספתא דכלים ריש פ"ם], ח) [הלות פ"ל מ"ו מעילה נז: ע"ש], ט) [נע' תוס' ב"ב ב"ב. ד"ה ועובד טוכנים שיבנן], י) [נמצות עח: ב"ק כה: סנהדרין סב. קו. מולין קכ:], כ) [מולין נא.], ל) [ויקרא יא], מ) [שם כב], נ) [נעיל מא.],

---

תורה אור השלם

1. וזאת תהיה טמאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טמאתו הוא: ויקרא טו ג
2. דברו אל בני ישראל ואמרתם אלהם איש איש כי יהיה זב מבשרו טמא הוא: ויקרא טו ב
3. או איש אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא לו או באדם אשר יטמא לו לכל טמאתו: ויקרא כב ה
4. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע: ויקרא כב ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לתלמא בזובו תלת:

גליון הש"ם

גמ' למיד על הזוב שהוא טמא. נעיל לד ע"ב:

מוסף רש"י

כחתימת פי האמה. עד שיצא ממנו כדי חתימת פי אמתו (לעיל כב.) כדי סתימת נקב פי אמתו (פסחים סז:). מנה הכתוב שתים. ואיש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא, הרי שתי זיבות מנויות כאן, וקראו טמא, שלש וקראו טמא. דכתיב ותלת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו, הרי לך שלש וקראו טמא, טומאתו היא, הא ביצד. אם משתים טמא למה פרט לך הכתוב שלש, שתים לטומאה. לכל חומר טומאת זב (מגילה ח:). לימד על הזוב שהוא טמא. ואמר בדם הנלה (לקמן נה.) דהאי קרא לרבות למגע לא אצטריך, דלא גרע משכבת זרע, אלא למשא (לעיל לד:). האברים אין להם שיעור. דאבר כל שהוא אם הוא שלם, אפילו הוא פחות מכזית בענין נבלות, או אבר שלם מן הבהמה שהוא פחות מכעדשה, מטמאין, דהואיל והן איברין שלמין אע"פ שאין בהן כשיעור מטמאין משום דחשיבי (מעילה סז:). דון מינה ומינה. כל דבר שאתה למד מחבירו, בגזירה שוה או בהיקש, הוי למד ממנו בכל דבריו (זבחים צא: וכעי"ז ב"ק כה: יבמות עח: וחולין קכ:) לכל דבריה נלמוד ממנה, מאחר שעיקרו של דבר למדתי מחבירו אף לכל דבריה נלמוד ממנה (סנהדרין עה: וכעי"ז שבועות לא.). דון מינה ואוקי באתרא. דון עיקר הדבר ללמדו מחבירו, אבל לשאר דבריו שאתה מוצא דינו מפורש בו ואתה יכול ללמוד מיניה ובא דבר מדבר ואינך צריך ללמד מחבירו, העמידהו במקומו ואל תשוויהו לחבירו (סנהדרין שם) כלומר לאחר שלמדתו משם והבאתו לכאן העמידהו כאן בתורת

ונוחל ומנחיל. מפרש בגמרא: **לחתן שלם.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **גמ' אשה.** ואשה כי תהיה זבה וגו' [ויקרא טו] והאי קרא בנדה משמעי: **בת עשרה ימים הו'.** ואשה כי תזוב זוב דמה [שם] קא דריש: **אדם.** משמע כל שהוא מין אדם אפילו קטן כדכתיב (במדבר לא) ונפש אדם מן הנשים וגו' ובקטנות משמעי קרא: **נפשות.** כל שיש בו נפש: **כנעוריה.** ושבה אל בית אביה כנעוריה כלומר אם דומה לימי נעורים ושבה ואם לאו לא תשוב: **קראי אחרון.** דתרוייהו לריכי: **אלא מסייעין.** מדנקט יוסי אחד ולא נקט עובר דוקא נקט: **אמר רב ששת.** האי פוסל לאו אאמו קאי אלא אעבדיו קאי והכא בכהן שהיו לו שתי נשים וכו': **אחת גרושה.** שהיתה גרושה ועבר ונשאה: **ויש לו בנים משאינה גרושה.** והן כהנים כשרים ועבדים שנפלו להן בירושה אוכלין בתרומה בשבילן דכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגו': **ויש לו בן יום אחד מן הגרושה.** והוא חולל ואינו רואי לכהונה ויש לו חלק בעבדים ופוסל את כולן מן התרומה שאין אנו יודעין לברור מי מגיע לחלקו. ודוקא בן יום אחד דראוי לירושה אבל כל זמן שלא נולד אוכלין כולן דאין זכייה לעובר: **ולאפוקי מדר' יוסי דאמר.** במסכת יבמות בפרק אלמנה לכהן גדול (דף סז.) יש לו זכייה ואפילו הוא במעי אשה זרה הכשרה לכהונה פוסלה דקסבר כל זמן שהוא במעי זרה זר הוא וכל שכן האי דבמעי גרושה הוא דאפילו כשיולד לא יהא ראוי: **לאחיו מן האב.** דהא אין ירושה אלא לקרובי האב: **אי בעי מאכוה לירם.** אפי' תשיבנא ליה כמאן דליתיה ירתי לאחר מיתת אביהם ואיהו מאי אהני: **נוחל בנכסי האם.** אם מתה אמו ביום שנולד הרי הוא יורשה וכשמת הוא באין אחיו מאביו ויורשין היינו נכסי אמו דאי לאו איהו הוו שקלי ליה קרובי האם דבן נוחל את אמו. אבל האם אינה נוחלת את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אותו דכתיב (במדבר ל) למשפחותם לבית אבותם משפחת האם אינה קרויה משפחה: **אבל עובר.** שבמעיה אם מתה מעוברת אינו נוחל להנחיל את קרובין מן האב: בקבר

כנעוריה פרט למעוברת. ואם תאמר תיפוק ליה מוזרע אין לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ (יבמות לה.): חליצת מעוברת מאין לו עיין עליו וי"ל דהתם לא קאמר אלא עיין והמתן אם היבום אם יהיה ולד של קיימא אבל לא מיפטרא מן היבום משום דכתיב אין לו והא"נ לא מיפסלא מן התרומה בהכי: **אמר** רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. ואי"ת למה לי ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף סז.) ועוד הקשה ה"ר אפרים דבפ' מי שמת (ב"ב דף קמב.) אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשתלד ופריך ליה ממתני' דבן יום אחד נוחל אבל עובר לא ומשני דהתם משום דאיהו מיית ברישא והשתא ליפרוך מרישא דבן יום אחד פוסל אבל עובר לא משום דעובר לית ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי ד) וי"ל דסבר רב ששת דלרבנן דר' יוסי נמי עובר לית ליה זכייה וטעמא דעובר אינו פוסל משום סמוך מיעוטא דמפילות למחלה דנקבות והוה ליה זכרים מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן כדחייש רבי יוסי ולהכי אוקי הכא בכהן שיש לו ב' נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דכיון דיש לו בנים לא פסיל עובר אף ע"ג דיש לו זכייה דלא חיישינן למיעוטא הזכרים כדפי' אבל אם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דלית ליה זכייה דבין הוא זכר בין היא נקבה הרי הן שלה ופליג רב ששת אשמואל דאמר בפרק אלמנה (יבמות דף סז.) דלרבנן אוכלין בשביל כל המשפחה כולה דסבר שמואל דלרבנן לית ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר התם ה) רב ששת מנא אמינא לה דתניא גר שמת כו' ולא דחי ליה דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלא חיישי למיעוטא כדפי' ואם תאמר דנפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) גבי גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיתה אשתו מעוברת לא קנו שמעו אחרי כן שהפילה אשתו המחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלבסוף הפילה הא בפ' אלמנה (יבמות סז:) אמרינן דזכרים הוו מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שקופו להיות נפל חלק בעבדים וי"ל דהתם

בנעוריה פרט למעוברת. ואם תאמר תיפוק ליה מוזרע אין לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ (יבמות לה.): חליצת מעוברת מאין לו עיין עליו וי"ל דהתם לא קאמר אלא עיין והמתן אם היבום אם יהיה ולד של קיימא אבל לא מיפטרא מן היבום משום דכתיב אין לו והא"נ לא מיפסלא מן התרומה בהכי: **אמר** רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. ואי"ת למה לי ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף סז.) ועוד הקשה ה"ר אפרים דבפ' מי שמת (ב"ב דף קמב.) אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשתלד ופריך ליה ממתני' דבן יום אחד נוחל אבל עובר לא משום דעובר לית ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי בריש גמ' ויש לו בנים משאינה